



**ASIA AND PACIFIC  
DEPARTMENT**

# **Đẩy mạnh đổi mới sáng tạo và số hoá ở châu Á để tạo cú huých tăng năng suất**

**Các tác giả: E. Dabla-Norris, T. Kinda, K. Chahande, H. Chai, Y. Chen, A. de Stefani,  
Y. Kido,  
F. Qi, và A. Sollaci**

**Era Dabla-Norris**

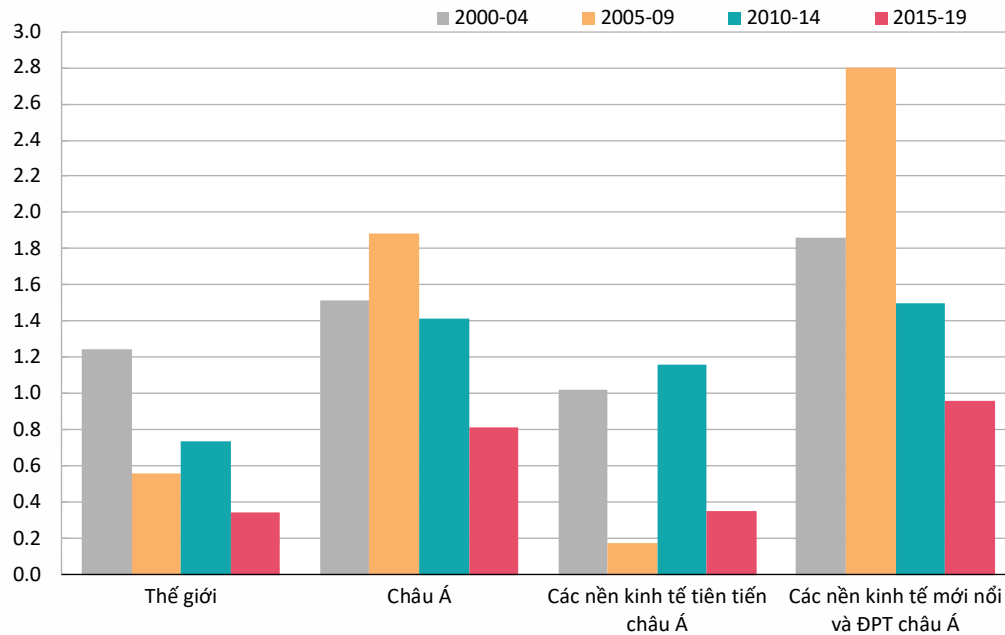
**NGÀY 10/1/2023**

**Giới thiệu nghiên cứu cấp Vụ của IMF  
Đại học Kinh tế Quốc dân Hà Nội**

# Năng suất và tiềm năng tăng trưởng đang đối mặt với nguy cơ

Tốc độ tăng năng suất ở châu Á đã chậm lại từ trước đại dịch.

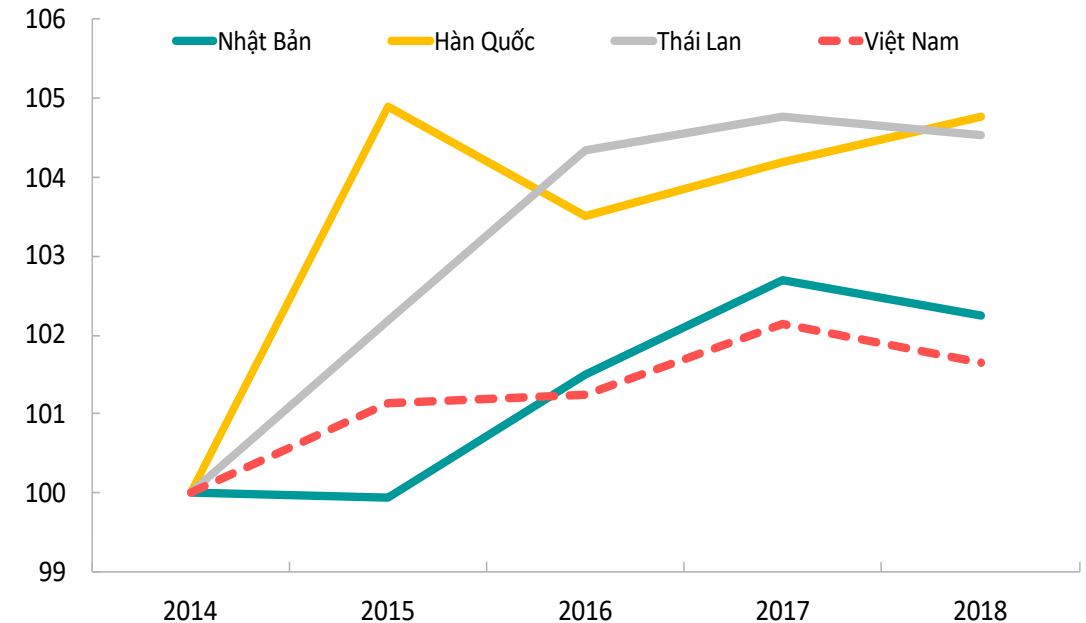
**Bình quân mức tăng TFP hàng năm theo khu vực**  
(% thay đổi so cùng kì năm trước)



Nguồn: Đại học Groningen, cơ sở dữ liệu Penn World Tables; và tính toán của cán bộ IMF.

Ở Việt Nam, mặc dù kinh tế tăng trưởng mạnh nhưng năng suất tăng chậm

**Tình hình tăng năng suất tổng hợp (TFP)**  
(chỉ số, 2014 = 100)

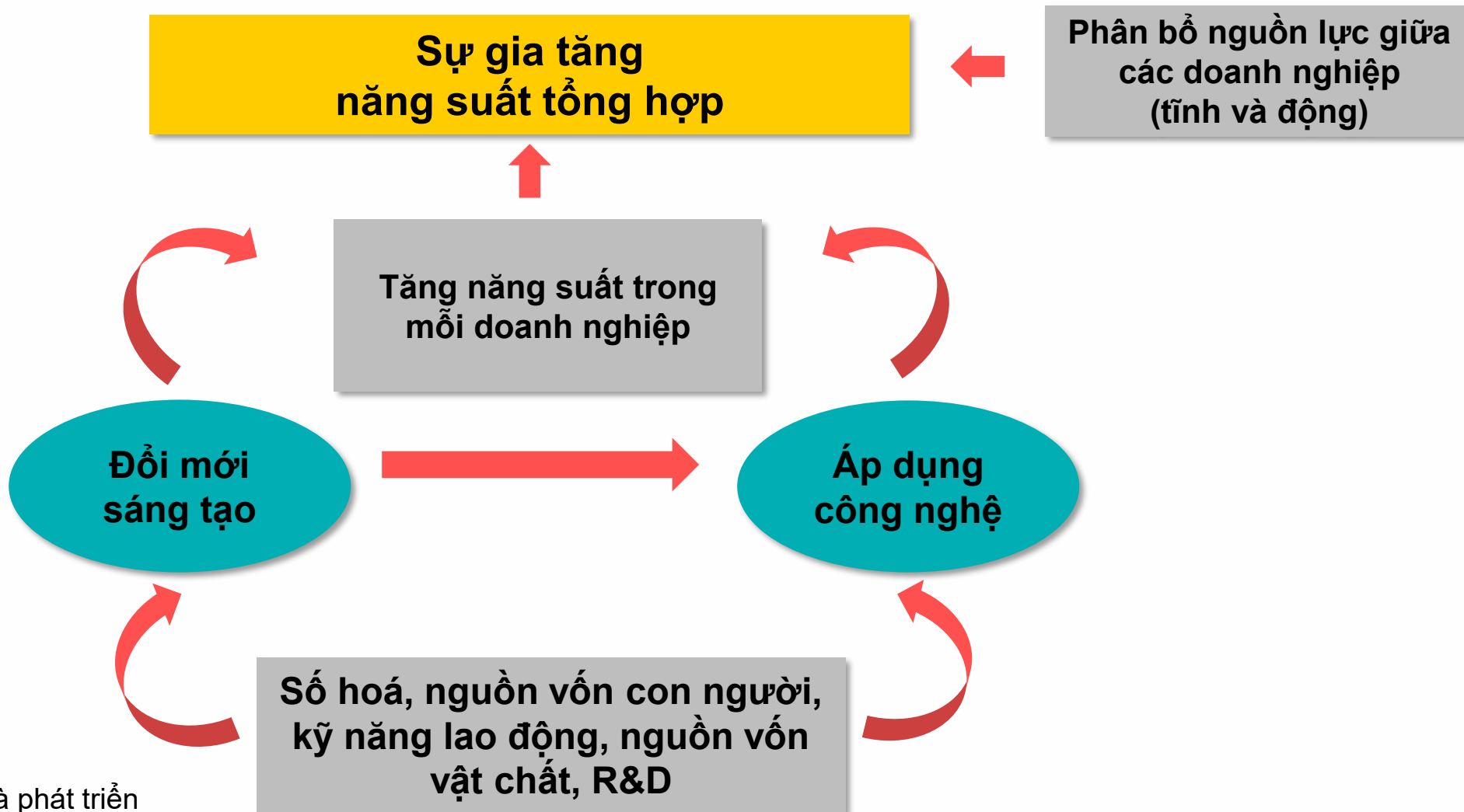


Nguồn: Orbis và tính toán của cán bộ IMF.

...Sự tổn thương thành sẹo của nền kinh tế sau đại dịch có thể khiến tình trạng năng suất tăng chậm trở nên xấu hơn

# Đổi mới, sáng tạo và số hoá có thể thúc đẩy tăng năng suất

Các cơ chế để tăng năng suất tổng hợp



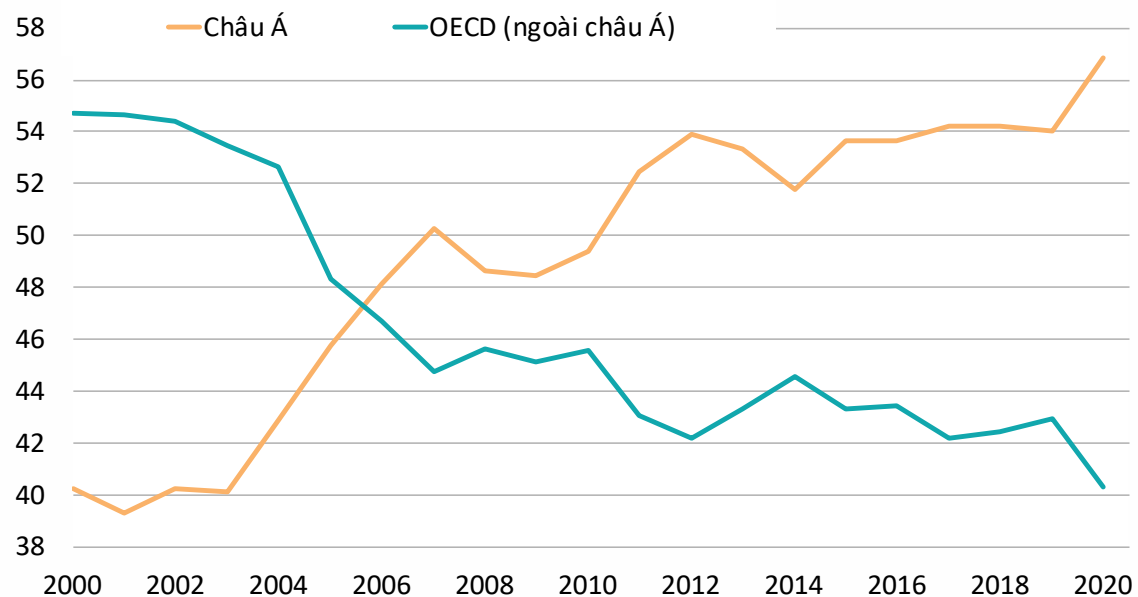
Nguồn: do cán bộ IMF biên soạn  
Chú thích: R & D = nghiên cứu và phát triển

# Bức tranh về đổi mới, sáng tạo và số hoá ở châu Á

# Châu Á đã trở thành một đầu tàu R&D

Châu Á đóng góp hơn một nửa số lượng bằng sáng chế (BSC) của thế giới

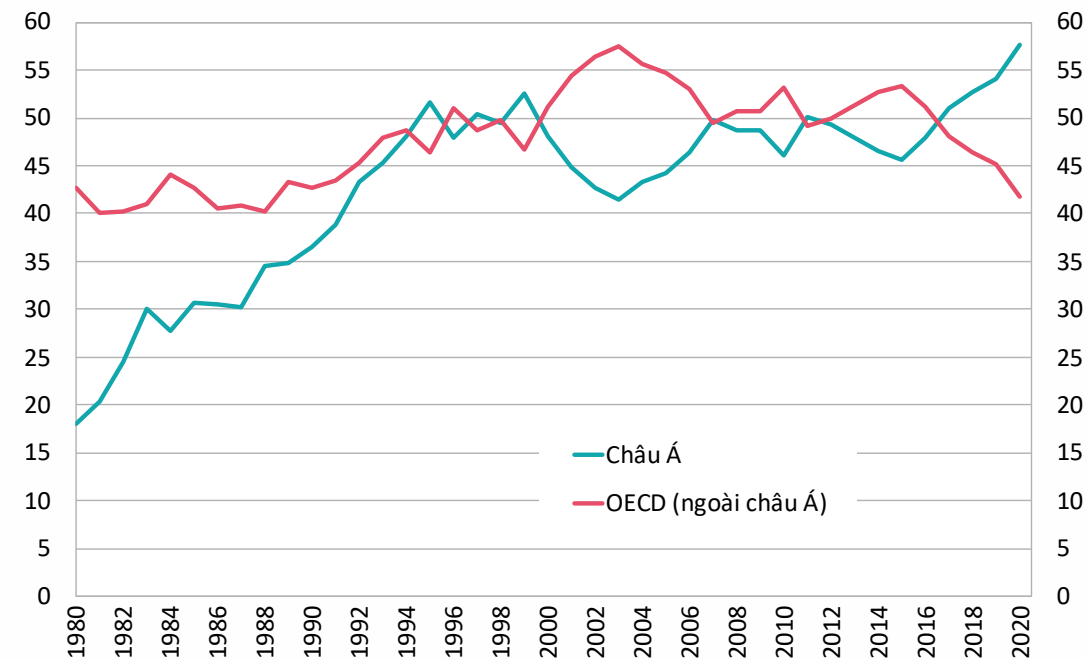
Tỉ trọng trong tổng số BSC đã cấp (%)



Nguồn: Tổ chức Sở hữu Trí tuệ Thế giới (WIPO).

...trong đó có các BSC công nghệ số

BSC công nghệ máy tính và truyền thông số (% trong tổng BSC đã cấp trong lĩnh vực)

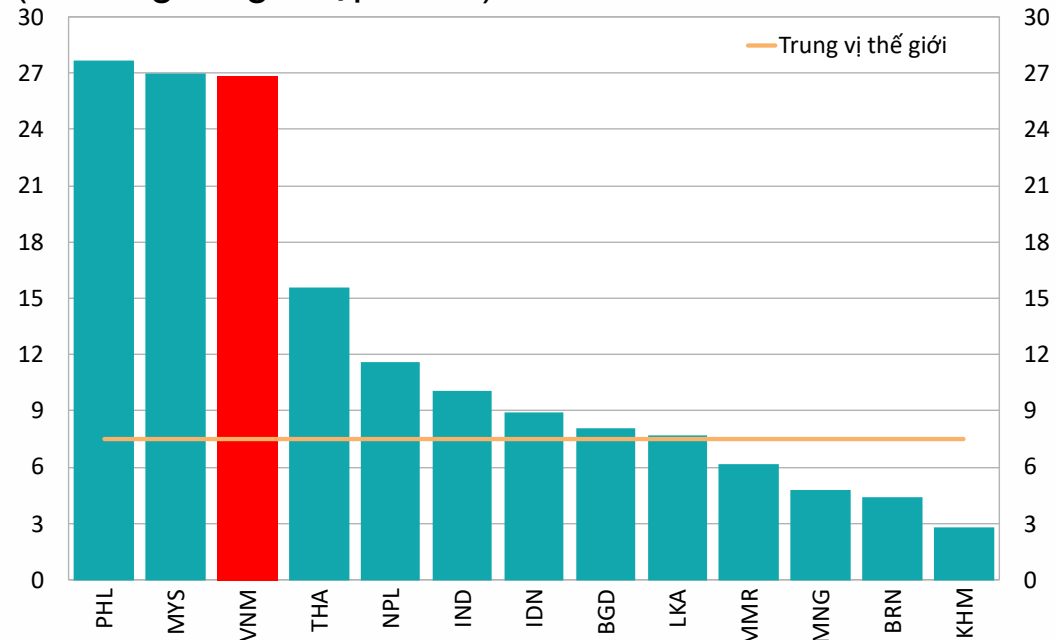


Nguồn: WIPO và tính toán của cán bộ IMF.

# Các nền kinh tế mới nổi và ĐPT châu Á đang hưởng lợi từ sự lan toả, phổ biến công nghệ...

Nhiều nền kinh tế mới nổi và ĐPT châu Á nhập khẩu hàng hoá công nghệ cao nhiều hơn so với mức bình quân của thế giới.

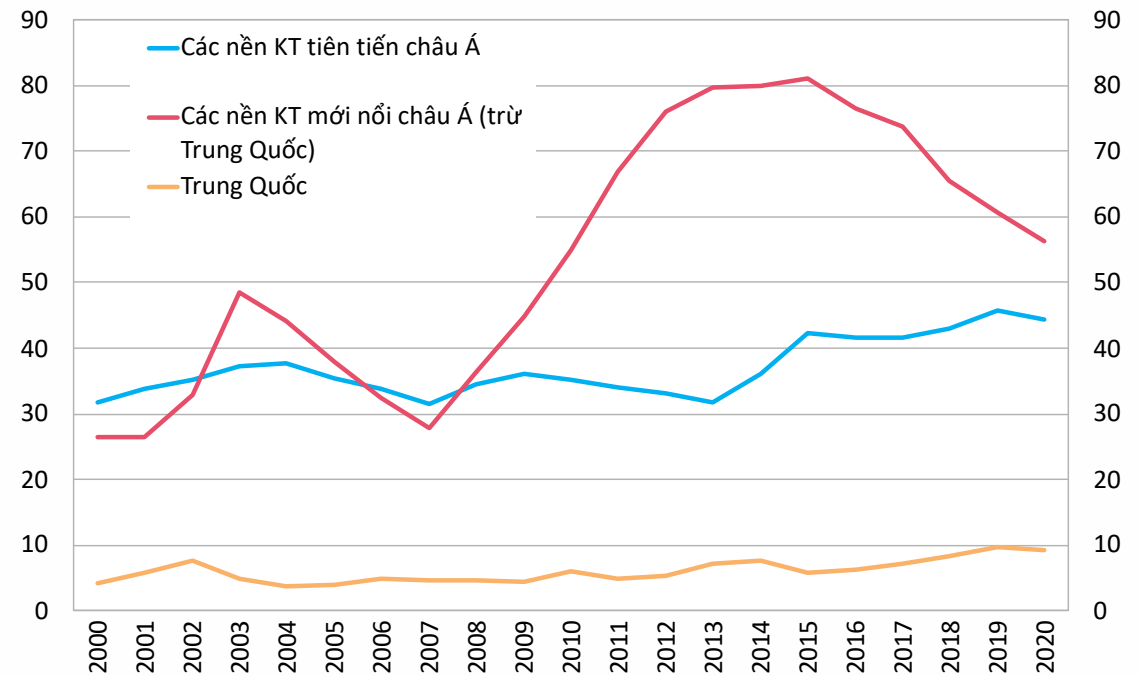
**Nhập khẩu công nghệ cao của các nền kinh tế châu Á không trong nhóm thị trường cận biên**  
(% trong tổng nhập khẩu)



Nguồn: Tổ chức Sở hữu Trí tuệ Thế giới (WIPO), Chỉ số Đổi mới Sáng tạo Toàn cầu 2021.

Các nền kinh tế này cũng cấp nhiều BSC hơn cho người không cư trú trong thập kỷ vừa qua

**BSC cấp cho người không cư trú**  
(tỉ trọng của các nền kinh tế châu Á)



Nguồn: WIPO và tính toán của cán bộ IMF.

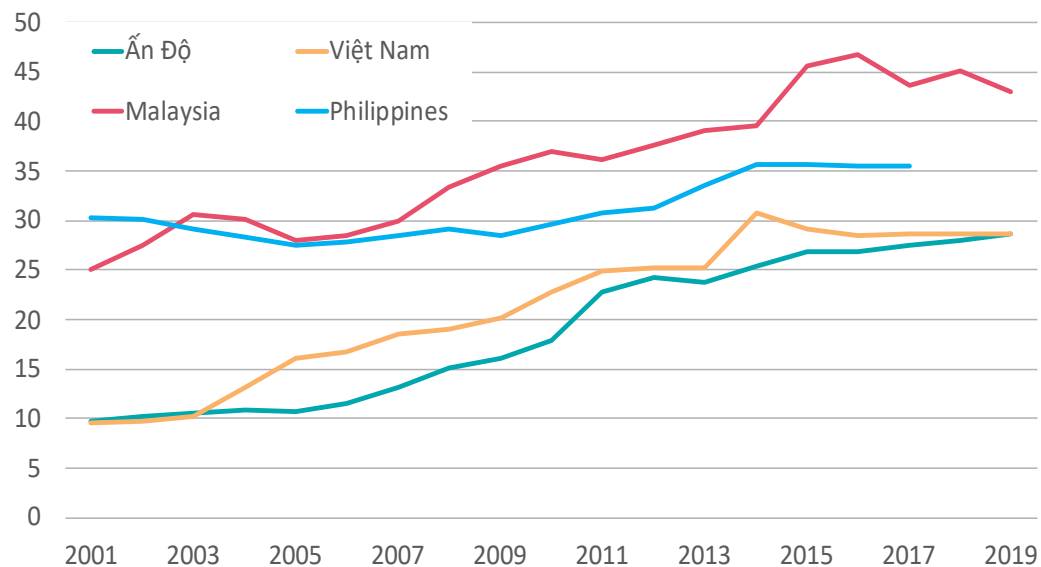


# ...được hỗ trợ bởi những cải thiện trong nguồn vốn con người và hạ tầng số

Tỉ lệ nhập học ở bậc cao đẳng, đại học đang tăng nhanh

## Tỉ lệ nhập học ở bậc cao đẳng, đại học

(đơn vị: %)

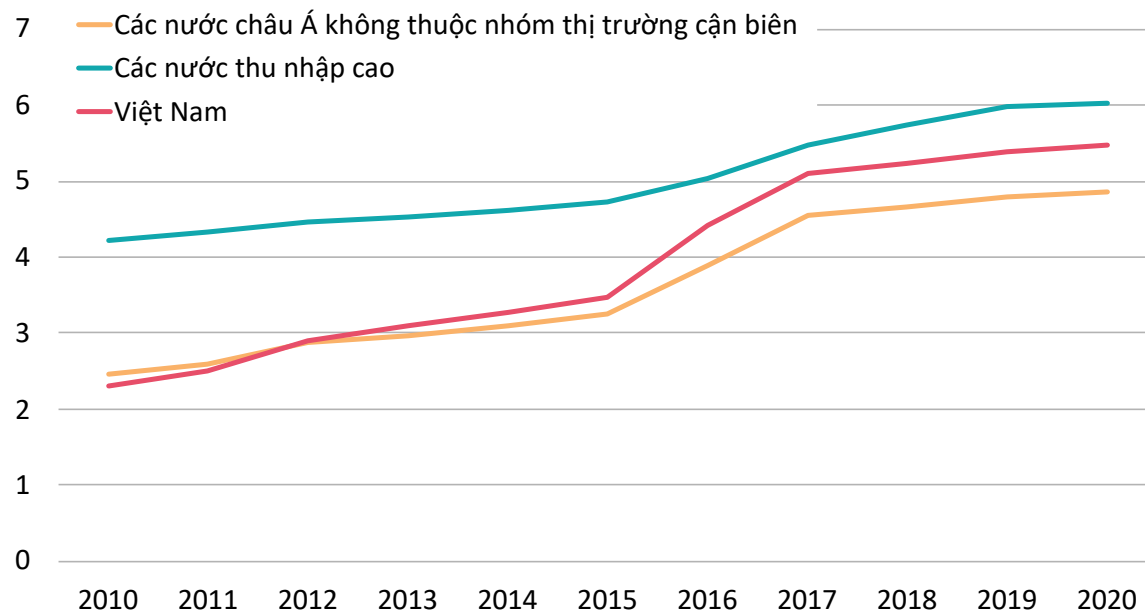


Nguồn: WDI và tính toán của cán bộ IMF.

Thu hẹp khoảng cách về số lượng máy chủ Internet bảo mật

## Số lượng bình quân máy chủ internet bảo mật

(thang log)



Nguồn: Các Chỉ số Phát triển Thế giới.

# Lãnh địa số của châu Á đã mở rộng nhanh chóng trong những năm gần đây

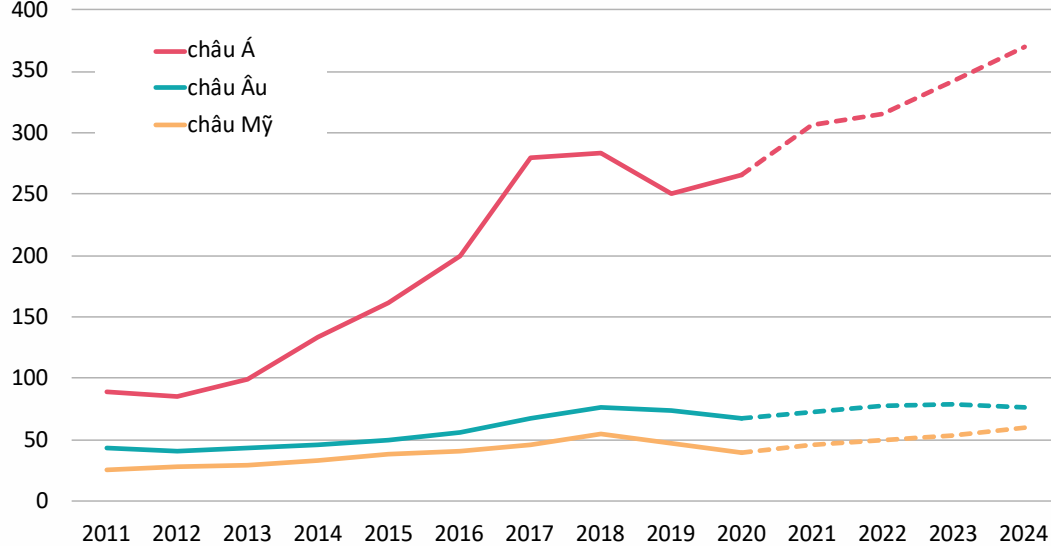
Châu Á dẫn đầu về lắp đặt robot công nghiệp

## Số lượng robot công nghiệp lắp đặt hàng năm (đơn vị tính: 1.000 robot)

### Cuộc cách mạng robot

Trung Quốc dẫn đầu về số lượng robot công nghiệp lắp đặt trong những năm gần đây

(đơn vị tính: 1.000 robot)



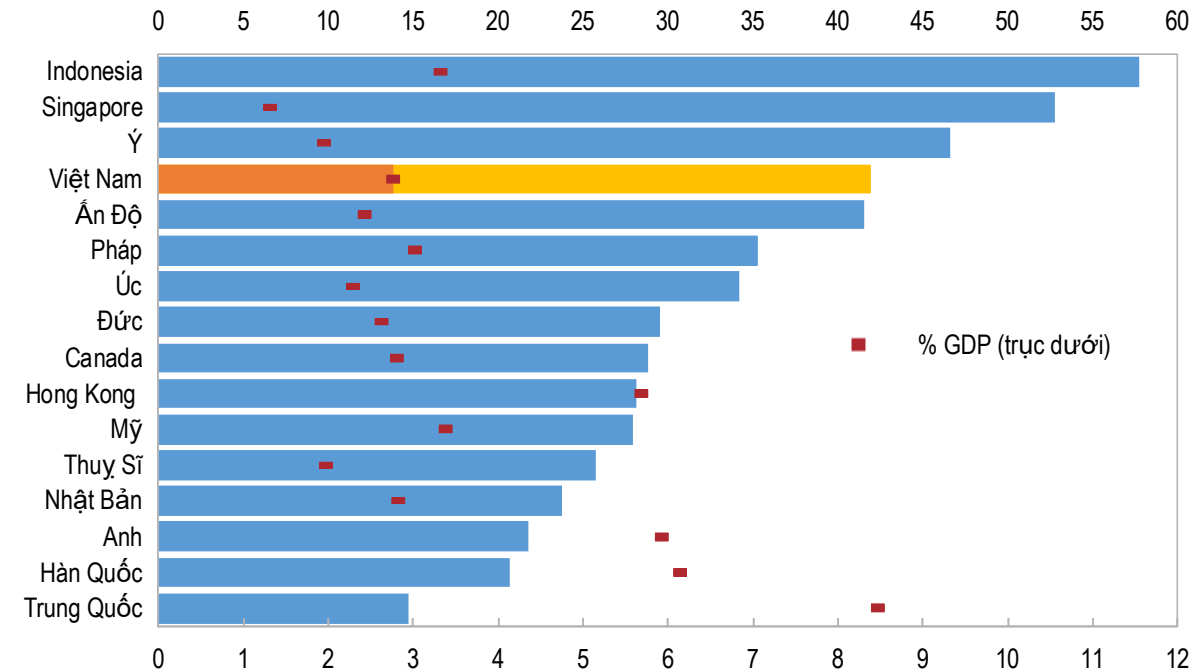
Nguồn: Liên đoàn Công nghệ Robot Quốc tế (IFR).

Chú thích: Dự báo 2021-24 do IFR đưa ra.

TMĐT mở rộng nhanh chóng trong đại dịch, dù nền so sánh đã ở mức cao

## Tăng trưởng doanh thu thương mại điện tử ở một số quốc gia, 2020

(% thay đổi so cùng kì năm trước [trục trên]; % so với GDP [trục dưới])



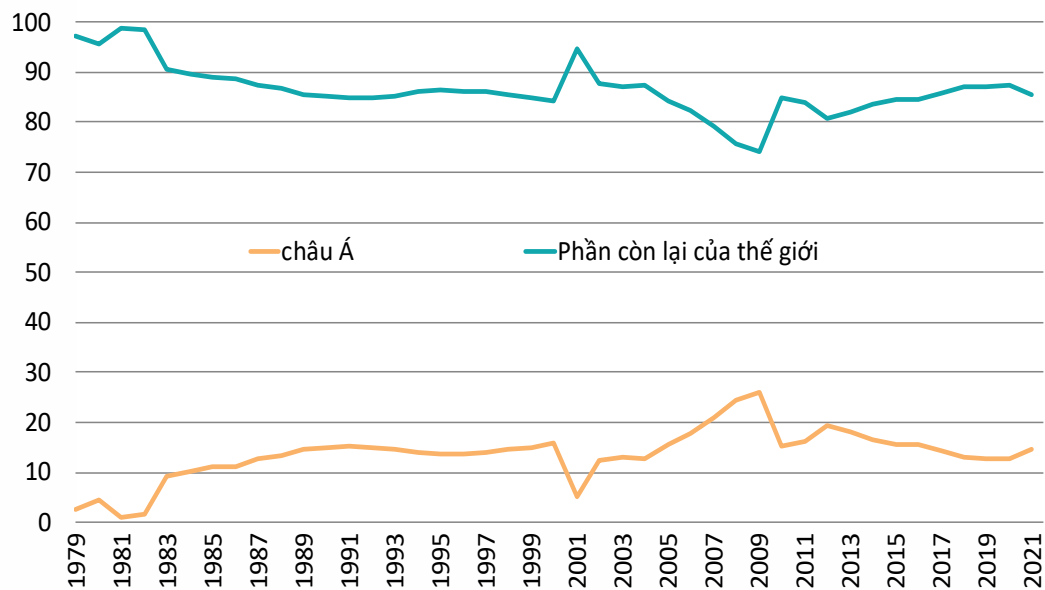
Nguồn: Statista; IMF, *Triển vọng Kinh tế Thế giới*; Dabla-Norris và các tác giả khác (2022).



# Tại sao ở châu Á, mối liên kết giữa sáng tạo, đổi mới và năng suất tổng hợp lại không thực sự chặt chẽ ?

Vẫn còn dư địa nâng cao chất lượng và tác động của R&D

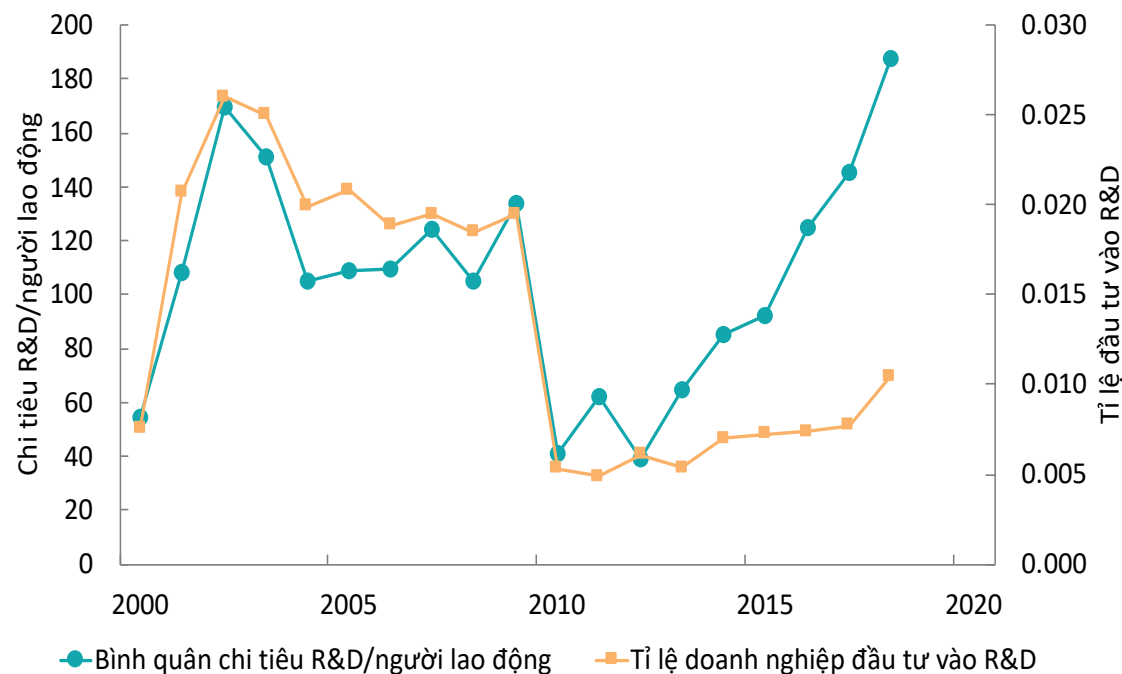
## Năng suất lao động trong R&D (Số BSC trên một nghiên cứu viên)



Nguồn: The Lens (lens.org) và tính toán của cán bộ IMF.

Kể từ năm 2010, R&D đã trở nên tập trung hơn, chủ yếu nằm ở một nhóm nhỏ doanh nghiệp

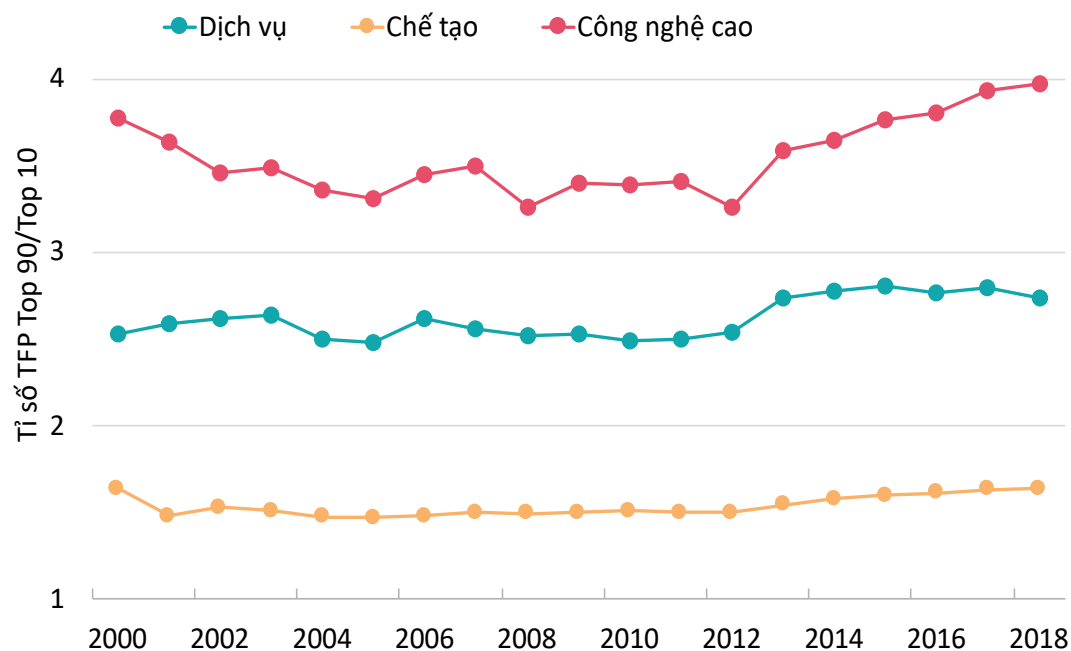
## Mức độ tập trung R&D tại châu Á (\$/người lao động (trục trái); tỉ lệ (trục phải))



# Mức độ phân tán cao về năng suất và đổi mới, sáng tạo giữa các khu vực

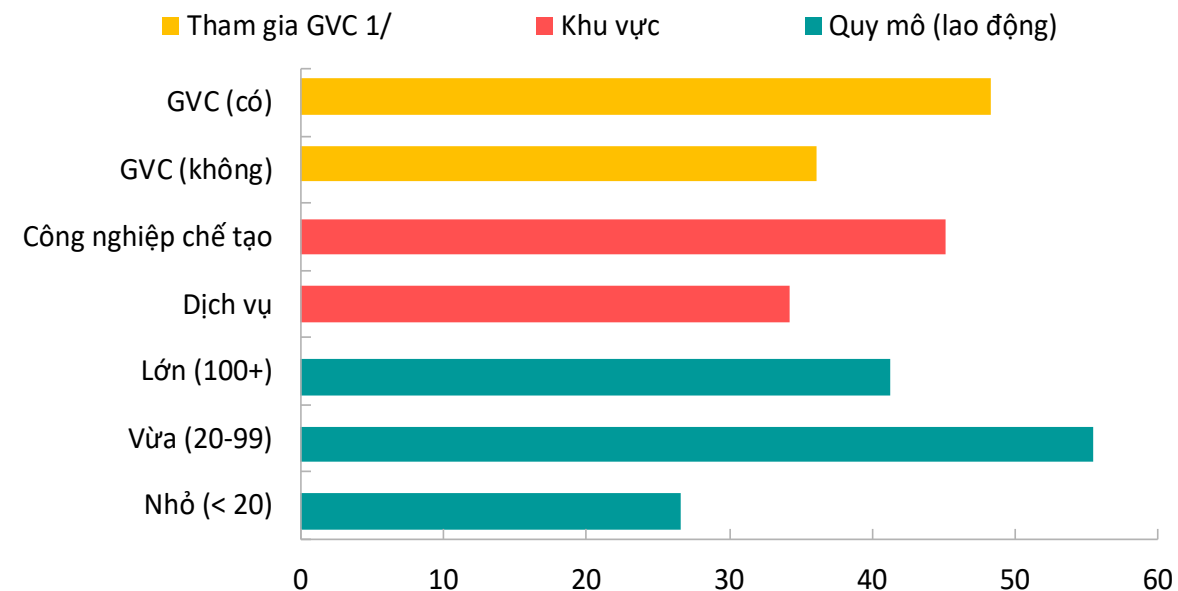
Độ phân tán năng suất ở châu Á đã gia tăng qua thời gian

**Châu Á: Độ phân tán năng suất theo khu vực**  
(Tỉ số TFP top 90 trên TFP top 10)



Khác biệt đáng kể về đổi mới, sáng tạo giữa các doanh nghiệp ở Việt Nam

**Việt Nam: Tỷ lệ doanh nghiệp tham gia vào đổi mới, sáng tạo quy trình**  
(đơn vị tính: %; theo quy mô, khu vực và sự tham gia vào chuỗi giá trị toàn cầu (GVC))

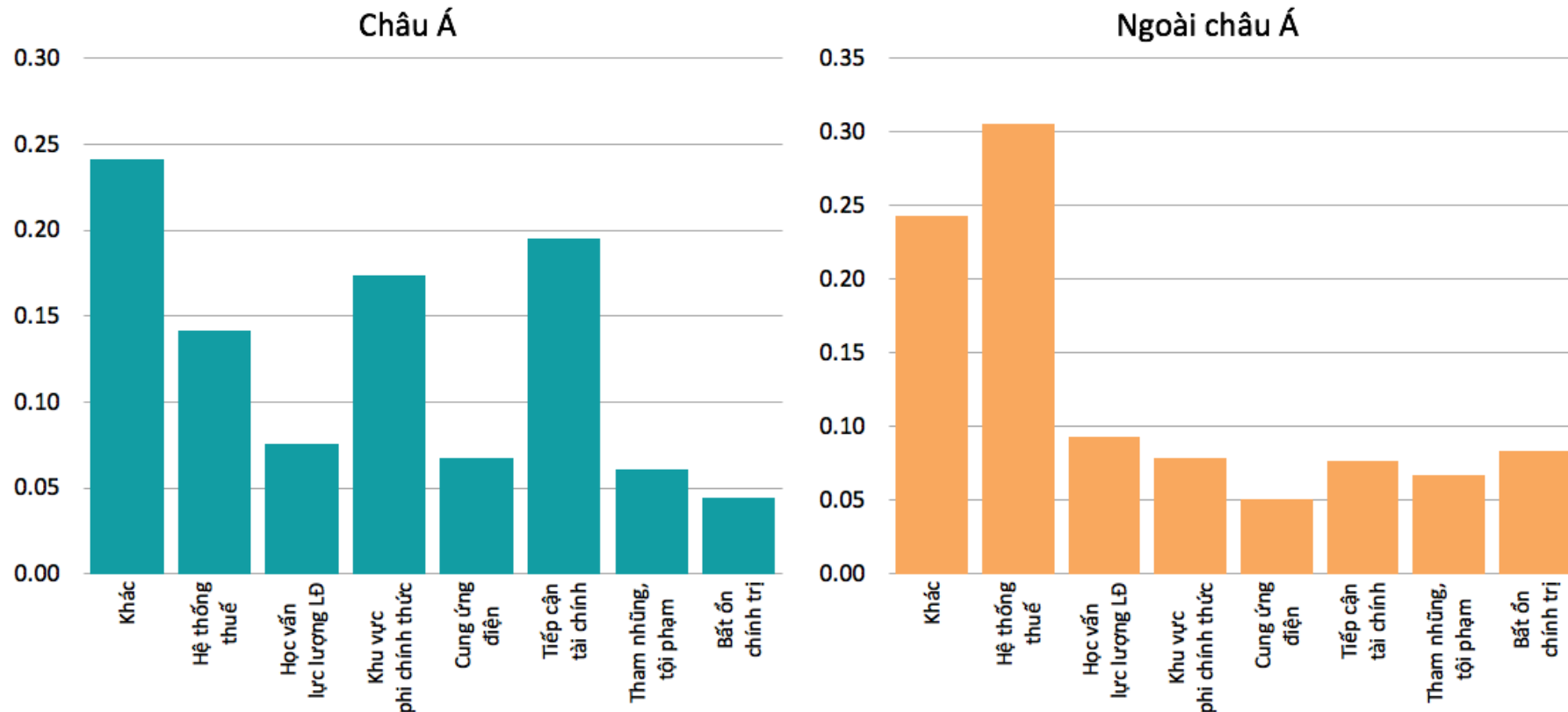


Nguồn: Điều tra Doanh nghiệp của Ngân hàng Thế giới (2015) và tính toán của cán bộ IMF  
Chú thích: sự tham gia GVC được định nghĩa là (nhập khẩu + xuất khẩu)/ doanh số > 0,5

# Điều gì cản trở đổi mới, sáng tạo ở các nền kinh tế đang phát triển châu Á?

Tiếp cận nguồn vốn tài chính và khu vực phi chính thức là những rào cản chính đối với đổi mới, sáng tạo...

Các rào cản theo ý kiến của doanh nghiệp ở các nền kinh tế đang phát triển châu Á



Nguồn: WBES, 2006-20

Chú thích: % doanh nghiệp cho rằng yếu tố được đề cập là rào cản chính đối với hoạt động sản xuất, kinh doanh của họ

# Thu hẹp khoảng cách năng suất ở châu Á (và ở Việt Nam)

- Mọi doanh nghiệp đều có lợi từ tăng trưởng năng suất của doanh nghiệp đi đầu  
 → **đổi mới sáng tạo có vai trò quan trọng**
- Có bằng chứng cho thấy hiệu ứng lan toả từ các doanh nghiệp đi đầu sang các doanh nghiệp không trong nhóm đi đầu
- Mức độ tham gia quốc tế (thương mại/FDI) có thể thúc đẩy tăng năng suất
- ...tương tự như vậy đối với áp dụng **công nghệ số**
- Độ phân tán năng suất cao giữa các khu vực kìm hãm tăng trưởng (vd: các méo mó kìm hãm sự mở rộng của DNVVN)

Chú thích: các doanh nghiệp trong phân tích này được chia thành 4 loại: các doanh nghiệp đi đầu (tốp 10% dẫn đầu); các doanh nghiệp không thuộc tốp dẫn đầu tiếp tục được chia thành nhóm trên (bách phân vị 90-60); nhóm giữa (bách phân vị 60-30); nhóm dưới (dưới bách phân vị 30).

## Tăng trưởng năng suất (TFP) và đặc điểm doanh nghiệp

Biến số	Nhóm doanh nghiệp	Châu Á	Việt Nam
Tốc độ tăng năng suất ở nhóm doanh nghiệp đi đầu	Nhóm trên	***	***
	Nhóm giữa	***	***
	Nhóm dưới	***	***
Hiệu ứng lan toả (khoảng cách so với nhóm đi đầu)	Nhóm trên	***	***
	Nhóm giữa	***	***
	Nhóm dưới	***	***
[Gap relative to Frontier] <sup>2</sup>	Nhóm trên		
	Nhóm giữa	*	**
	Nhóm dưới	**	**
Mức độ tham gia quốc tế	Nhóm trên	**	
	Nhóm giữa		
	Nhóm dưới		***
Số hoá	Nhóm trên	***	
	Nhóm giữa	***	***
	Nhóm dưới	***	***
Độ phân tán năng suất trong ngành	Nhóm trên	***	***
	Nhóm giữa	***	***
	Nhóm dưới	***	***

Dương

Bằng không

Âm

# Kết luận và khuyến nghị chính sách

# Vậy chúng ta phải làm gì?

- **Thúc đẩy đổi mới, sáng tạo (để mở rộng đường biên giới hạn khả năng)**
  - ưu đãi thuế, hỗ trợ cho R&D và chi tiêu công cho nghiên cứu cơ bản;
  - bảo hộ quyền sở hữu trí tuệ để tưởng thưởng cho những sáng chế đổi mới có tính đột phá.
- **Tạo thuận lợi cho phổ biến, lan toả công nghệ ở những quốc gia như Việt Nam**
  - hạ thấp hàng rào thương mại, đơn giản hoá các quy định quản lý FDI (cả trong lĩnh vực dịch vụ);
  - tạo thuận lợi cho chia sẻ tri thức giữa doanh nghiệp nước ngoài và doanh nghiệp địa phương (mạng lưới nhà cung cấp);
  - tăng cường hợp tác R&D giữa đại học và doanh nghiệp; nâng cao trình độ kỹ năng cho lao động
  - thu hẹp khoảng cách số, cải thiện hạ tầng số và môi trường pháp lý.
- **Khuyến khích sự phát triển năng động của khu vực doanh nghiệp,**
  - cạnh tranh lành mạnh thông qua đảm bảo một sân chơi bình đẳng;
  - khuôn khổ pháp sản đơn giản và hiệu quả để hỗ trợ cho tái phân bổ nguồn lực trong xã hội.

Xin cảm ơn!